

הַכְפֹּרֶת וְהַכְבוֹד לְדָו עַלְיָמִים

סֵפֶר

זְהַר הַקְדוּשָׁה

עִם בְּאוּר
הַכְפֹּרֶת וְהַכְבוֹד

מֵאִמֵּר לַפְרֶשֶׁת לֶךְ לֶךְ

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

מְדוּרַת קָרָן שְׁלֵלֵי בְרִיָּה

סיבת ירידת אברהם למצרים

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִם לְגֹזֵר שָׁם (בראשית יב י). **מֵאֵי טַעְמָא לְמַצְרַיִם.**
אַלְא בְּגִין דְּשָׁקִיל לְגִן יְהוָה, דְּכָתִיב (שם יג י) **לְגִן יְהוָה בְּאַרְץ**
מִצְרַיִם. דְּתַמְנָן שָׁקִיל וְנַחִית חַד נַהְרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּכָתִיב (שם
 ב יא) **שָׁם הָאָחֵד הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר**
שָׁם הַזְּהָב.

הפּתּר וְהַפּוֹד

במאמר זה יבואר פנימיות ענין ירידת אברהם למצרים. תחילה יבאר, כי אברהם ירד למצרים כדי לראות ולהשיג את הבחינות של הקדושה שבהם נאחזות הקליפות שעיקרן במצרים. ואחר כך יבאר רבי אלעזר, שכאשר ירד אברהם למצרים הקריב גם את גופו להתנדב בהקב"ה כדי להינצל מן הקליפות השורות שם. ורבי יהודה יוסיף, כי מאחר ולא ביקש רשות מן השכינה שהיתה הולכת תמיד עמו לירד למצרים, לכן נגזרה על בניו גלות במצרים ארבע מאות שנה, ולכן הצטערה שרה בלילה ההוא.

מִצְרַיִם, הרי שארץ מצרים שקולה כגן ה'. והטעם שארץ מצרים שקולה כגן ה' הוא, **דְּתַמְנָן שָׁקִיל וְנַחִית חַד נַהְרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא** - כיון שבמצרים נוטל ויורד נהר אחד מארבעת הנהרות שהיו יוצאים מעדן, והוא הנהר הראשון והמובחר מכולם שהיה הולך לצד ימין, **דְּכָתִיב** (שם ב יא) **שָׁם הָאָחֵד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזְּהָב,** והוא נהר הנילוס הנקרא במצרים נמשך הנהר הראשון מגן עדן.

וְיְהִי רָעַב בְּאַרְץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִם לְגֹזֵר שָׁם פִּי כְבֵד הֶרְעַב בְּאַרְץ (בראשית יב י). שואל, **מֵאֵי טַעְמָא** - מה הטעם שירד אברהם אבינו **לְמַצְרַיִם** דווקא? ומשיב, **אַלְא, בְּגִין דְּשָׁקִיל** - כיון ששקולה ארץ מצרים **לְגִן יְהוָה** שהוא הגן שנטע ה' בעדן, **דְּכָתִיב** אצל סדום ועמורה קודם שנהפכו (שם יג י) שהיו **לְגִן יְהוָה בְּאַרְץ**

מקורות וציטוטים

א. ולא חזר לחנון (הרמ"ק), ולא לארץ אחרת (כתם פו) ולמה העדיף יציאה לחנון לארץ (דמשק אלישר).
וכעין זה הקשה רבי חיים פלטיאל (תלמיד חבר למהר"ם מרוטנבורג ז"ל, על הפסוק), וז"ל: 'ירד אברם מוצרימה', תימה, מה ראה אברהם ללכת ממצרימה יותר מבשאר ארצות, והביא עצמו בסכנה, והלא בשאר ארצות לא היה רעב כי אם בכנען, וצ"ע.
ב. כמו שנאמר (בראשית ב ח) **וַיִּטַע יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן עֵדֶן מִקְדָּם.** ונחלקו המפרשים במיקומו של הגן, כי רש"י פירש (ד"ה מקדם), וז"ל: **במזרחו** של עדן נטע את הגן, ע"כ. ובתרגום יונתן פירש, וז"ל: **וְאֶתְנַצִּיב בְּמִקְדָּא דְהַיְיָ אֱלֹהִים גִּנְתִּימָא מַעְדָן לְצִדְיָנָא, קָדָם בְּרִיית עוֹלָם, וְאֶשְׁרֵי תַמְנָן יַת אֲדָם פַּד בְּרִייתָהּ.** [-וניטע במאמרו של ה' אלהים גינתו מעדן לצדיקים, לפני בריאת העולם, והשכינ שם את האדם כאשר בראו], ע"כ. ובאבן עזרא הביא עוד שיטות בזה,

וז"ל: יש מפרשים 'מקדם', קודם שיברא אדם, ויש אומרים, ממזרח לקו האמצעי באדמה שהם תחת מזל טלה ומאונים, ע"כ. וראה עוד במדרש (ב"ר טו ג, וז"ל: 'מקדם', אמר רבי שמואל בר נחמן, אַתָּה סבור קודם לברייתו של עולם, ואינו אלא קודם לאדם הראשון, אדם נברא בשש גן עדן בשלישי, הדא הוא דכתיב (תהלים עד יב) 'ואלהים מלכי מקדם פועל ישועות בקרב הארץ', ראו פועלא טבא שהתקין הקדוש ברוך הוא שכרי, עד שלא עמדתי לפעול. [והוא כפירוש היש מפרשים של האבן עזרא].
ג. כמו שנאמר (שם ב י) **וַיִּנְהָר יְצָא מַעְדָן לְתַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים.** וביארו הרד"ק (ד"ה ונהר), וז"ל: כי הנהר הזה [היוצא מעדן] משקה אותה מכל צד, 'ומשם יפרד' כשיצא מן הגן אחר שהשקהו תִּנְהָר וְתִנְהָר, כלומר שיחלק הנהר ההוא לארבעה חלקים, וכל אחד מהם נקרא נהר.

**וְאַבְרָהָם בֵּינוֹן דִּידַע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כֹּל
אֲנוּן דְּרִגְוֵן דְּאַתְאַחְדֵן לְתַתָּא. וּמְצָרִים הָוָה נְטִיל לְיִמִּינָא,
וּבְגִין כֹּף נָחַת לְמְצָרִים.**

הַפְתָּר וְהַפְּכוּד

לארץ ישראל, לכן **בְּעָא לְמַנְדַּע כֹּל אֲנוּן דְּרִגְוֵן דְּאַתְאַחְדֵן לְתַתָּא** - רצה לדעת כל אותם המדריגות של הקליפות האחוזים למטה במלכות. **וּמְצָרִים הָוָה נְטִיל לְיִמִּינָא** - והיה נוטל לחלק הימני, כי למצרים היה מגיע הנהר הראשון שהוא מצד ימין, והיינו שהוא היה יונק תחילה מן המלכות, **וּבְגִין כֹּף נָחַת לְמְצָרִים** - ומשום כך ירד אברהם לארץ מצרים, כדי להשיג את הבחינות של המלכות שבהן נאצתה הקליפה¹⁵.

'פישון'¹⁶, אשר קודם בואו למצרים הוא סובב את ארץ החוילה¹⁷. ולכן היתה מצרים שקולה כגן ה', כיון שהיה אצלה הנהר הראשון והמובחר היצא מגן עדן.

ומבאר פנימיות הענין שהיתה מצרים יונקת מן הנהר הראשון, אשר משום כך ירד אברהם למצרים.

וְאַבְרָהָם, בֵּינוֹן דִּידַע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא - כיון שידע ונכנס באמונה שלימה שהיא סוד מלכות על ידי שנכנס

מְקוּרֹת וְצִוּוּיִם

שרו של מצרים 'מצרים', כלומר 'מוצר' המידה הנקראת 'ים' [מלכות, שהיא ארץ ישראל], וכן היתה ארץ מצרים בישובו של עולם מצרנית לארץ ישראל לצד מערב (ראה בעץ חיים ש"ג פ"א), והנה נחל מצרים שהוא נילוס, הוא בא מדרומה של ארץ ישראל ונמשך למצרים, והוא הראשון שבנהרות הנקרא 'פישון' בפרשת בראשית וכו'. נמצא אם כן שהישוב התחתון מכון בדוגמא של מעלה וכו'. ורצה לדעת כל המדרגות התחתונות האחוזות מהארץ העליונה [מלכות] ויונקים ממנה, וראה כי הראשונה והמצרנית אליה היא מצרים בקליפות, כי עָקְהָ של מצרים נקרא 'מצר' וכו', ונמשך שם הנהר הימני הוא פישון, שממנו יונק מצרים העליון תחלה בצאתו מהארץ לחוצה לארץ וכו'. והוא אומר 'ואי טעמא למצרים, אלא בגין דשקיל לגן ה', דכתיב 'כגן ה' וכו', דתמן שקיל ונחית חד נהרא דהוא לימינא, וממנו יונק שרו של מצרים, 'ואברהם כיון דידע ועאל במהימנותא, היא סוד הארץ העליונה [מלכות הנקרא 'אמונה' (ראה פרס רמונים ש"ג פי"ד)], 'בעא למנדע כל אינון דרגין דאתחדן לתתא, כי מקודם שיבא אל הארץ לא היה יודע מקום אחיזתו ויניקתם למעלה, ועתה השיג סוד השתלשלותם ומקום אחיזתם, 'ומצרים הוה נטיל מימינא, כלומר לוקח פרס ראשונה כי הוא ימיני, ולכן בחר אברהם הימין אפילו בחליפות [בקליפות].

והרמ"ק ביאר, וז"ל: הכינוי, כי ארבעה נהרות הוא סוד 'אומם יפרד', היינו מכסא עולם עולם השם [באוה"ה הגיה: עולם השני עולם הבריאה], יורד הוא ומתפרד 'לארבעה ראשים', שהם ארבע חיות נושאי הכסא, ואחד מה' הוא אל הימין והוא מיכאל, והוא משתלשל מדרגה אחר מדרגה 'אוסבב את כל ארץ החוילה', עד שיועד לתון שרו של מצרים, וכשראה אברהם ניצוץ הימין זה, ירד שם לכלול הניצוץ ההוא בו, ורצה להסתכל כל דרך השתלשלות הקדושה ורדת ניצוץ זה למטה.

ו**כתבו** הרמ"ק והרמ"א (באדרת אליהו), שהוא כענין מה שהתבאר לעיל (נה עג) בענין הכרם שנטע נח. וז"ל הרמ"ק שם: 'בעא נח

ד. רש"י (ד"ה פישון), וז"ל: 'פישון' הוא נילוס נהר מצרים, ועל שם שמימיו מתברכין ועולין ומשקין את הארץ, נקרא פישון כמו 'ופשו פרשיו' (תבוק א ח).

ה. **כתב הרמב"ן** (בראשית שם): 'ארץ החוילה אשר שם הזהב, לבאר שאינה 'חוילה' של מצרים שאמר בה (שם כה יח) 'וישכנו מחוילה עד שור', כי זו מזרח המזרח, והזכיר עוד 'שם הבדולח' לשבח הנהר, כי בחול אשר בו ועל שפתו ימצא הזהב שהוא הטוב והבדולח והשוהם, כי כן ימצא בנהרות, מהם שימצא שם הזהב, ומהם אשר ימצא בהם הכסף, וכן הבדולח והאבנים הטובות בנהרות ימצאו רובם. ועל דעת הראשונים 'פישון' הוא נילוס מצרים יסובב כל ארץ החוילה הזאת, ויבא משם על פני כל ארץ מצרים עד נפלו בים הגדול באלכסנדריא של מצרים.

ו. **ראה** בזהר להלן (מדרש הנעלם ח"י שרה קכה). שאמרו: מאי שם האחד פישון, המיוחד מכולם פישון, והוא הנופל בארץ מצרים, ולפיכך היתה חכמת מצרים יותר מכל העולם.

וכתב הרד"ק (שם): נראה כי ארץ החוילה היא סמוכה לגן עדן לפיכך היא משובחת במוצאה משאר הארצות, כמו שגן עדן משובח בעציו ובפירותיו משאר המקומות, לפיכך אמר 'אשר שם הזהב'. ואמר 'הזהב', בה"א הידיעה לפי שגם בארצות אחרות יש זהב אלא ששם הזהב לרוב גם הוא טוב משאר זהב שבארצות אחרות, כמו שאמר (שם פסוק יב) 'וזהב הארץ היא טוב [שם הבדלה ואבן השתם]', ולפיכך שבח הארץ לפי שהיא קרובה לגן עדן לפיכך היא טובה במוצא הזהב שהוא הטוב והנקי שבמתכות, ובאבנים טובות שהם הבדולח ואבן השתם.

ז. **וכמבואר** בארוכה בזהר לעיל (עט: וא"ל).

ח. **כ"ה** בדפ"ר, וכן הגיה בדרך אמת להראיז"ל. והרמ"ק גרס: **דְּיִמִּינָא, וּבְדַפְרֵי: א' מְיִמְנָא.**

ט. **כתב** פז, וז"ל: כבר ידעת כי ארץ מצרים היא מצרנית לארץ ישראל, ויש בה ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה כמדת ארץ ישראל, והיא הקליפה הראשונה והקרובה לה, ועל כן נקרא

וְתָא חֲזִי, כִּפְנָא לָא אִשְׁתַּכַּח בְּאַרְעָא אֲלָא כִּד מִסְתַּלְקִי רַחְמֵי מִן דִּינָא.

הַפְתָּר וְהַפְּבֹד

נמצא בארץ אלא כאשר מסתלקים הרחמים מן הדין, והיינו כאשר אין הספירות מאירות במלכות, בגלל הקליפה השורה בארץ ישראל. וכיון שראה אברהם שהקליפות אחוזות בארץ שהיא המלכות, על כן ירד למצרים כדי לדעת איך ובמה נאחזות הקליפות במלכות.

לאחר שהתבאר טעם ירידת אברהם למצרים, יבאר הטעם שירד דווקא בעת הרעב.

וְתָא חֲזִי - ובוא ראה הטעם למה ירד אברהם למצרים דווקא כשהיה רעב בארץ כנען. כי הנה, **כִּפְנָא לָא אִשְׁתַּכַּח בְּאַרְעָא אֲלָא כִּד מִסְתַּלְקִי רַחְמֵי מִן דִּינָא** - הרעב אינו

מקורות וציטוטים

לירד מצרים מפני הרעב שהוא השוכן שם, ורצה לדעת כל המדרגות התחתונות האחוזות מהארץ העליונה [מלכות] ויונקים ממנה וכו'. 'כפנא לא אשתכח אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא', יוסף לבאר סוד הרעב הנוכר בכאן, בסוד הנחש השולט שאינו שולט כי אם בהסתלקות הרחמים והוא, ועדיין החשך היה מכסה ארץ, וגם כי אברהם היה איש חסד ואורו התחיל לזרוח, עדיין מתחיל היה, והולך ואור עד נכון היום שיבא זרעו אחרי.

והרמ"ק כתב: 'תא חזי כפנא לא אשתכח', אהרד לעיל דקאמר 'מנא ידע'. 'רחמי יהויה' [תפארת], 'מן דינא' אדני' [מלכות]. והוצרך לזה, דקשיא ליה לפי דבריו דקאמר שלא היה מי שישפיע במלכות ויקטט אותה, אם כן היה ראוי שלעולם יהיה רעב, לזה אמר שעם היות שלא ימצא מי שיקטט אותה, עם כל זה 'כפנא לא אשתכח בארעא אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא', ומטעם שאין מי שיתקן יחסרו דברים אחרים, ואם היה מקטט למטה לא היו רחמים מסתלקין לעולם, כדקאמר רבי שמעון בשעת פטירתו (ראה ח"ג האיגון אדר"ז רב). 'כל יומאי אצטערנא דלא יוקיד עלמא בדיני דצדק'. ועם היות שהפסיק בענין 'יורד אברם מצרימה', מפני שהוא הכרח שהיה רודף אחר משך החסד, וראה שבארץ ישראל לא היה לטבה הנוכרת, וראה שהיה משך הנהרא לחוץ, [לכן] רדף שם, ואחר שהכריח בזה חזר לתקן הענין 'תא חזי כפנא' וכו'.

אמנם הראי"ג ביאר באופן שהוא מבאר לוותר לעיל, וז"ל: 'ותא חזי כפנא לא אשתכח' וכו', בא לתת טעם למה ירד למצרים בזמן הרעב, ואמר 'כפנא לא אשתכח' אלא 'כד מסתלקי רחמי מן דינא', הדיינו תפארת מעל המלכות, כי אז גוברת הקליפות 'ונרגן מפריד אולף' (משל טו כח), ואז הרע נכנס בו' [תפארת] 'לה' [מלכות], ולכן ירד אז להצטרף שמה בזמן שגובר הדין והגבורות התחתונות מתגברות, ואז הם מראות כח וחוק ממשלתם, ואז הוא הצידיק האמיתי בעצם. אי נמי, אז עת שראוי להכניעם כדי שלא יטשטשו עלמא ולכן 'יהי רעב בארץ וירד'.

וראה מה שכתב הריקאנטי (קף), וז"ל: על דרך הקבלה של לך לדעת כי בהיות הרעב בארץ העליונה הנקראת 'מצרים', שהיא מצד השכינה שהיא במערב, הוצרך לירד שם אברהם איבנו עליו השלום

למבדק בהוא חובא', ירד דרך השתלשלות הכרם ממדרגה אל מדרגה, עד הגיעו אל דבקות הכרם בענבי ראש ואשכולות מרורות, והיינו 'ויטע כרם' (בראשית ט ט), והוא לאו רצה להשפיעם חס ושלום ולדבכם בקדושה, אלא רצה לבדוק בענין כמו שבדקו רבים. והנכנס בשלום ויבא בשלום הוא הנביא הושע בן בארי שנאמר (הושע א ב) 'לקח לך אשת זנונים', וכדפירש רשב"י ע"ה בפרשת פקודי (זוהר ח"ב רמח). בסוד 'תחלת דבר ה' (הושע שם), שלא ירד למטה עד הקליפה, שלא לטעות כמו שטעה אדם, נה, שלמה ורבים אחרים. אמנם נשמר [הושע] ולא ירד למטה, ואברהם ירד עד למטה והיינו 'יורד אברם מצרימה', וכן יעקב פעמים, וישראל יצאו משם [ממצרים] דרך נס, אבל השאר חטאו, ויוסף גם כן נשמר ויצא בשלום, ונה ירד וראה הפירצה וגלה אותה ולא ידע לסותמה ונשתבר מיינס.

ובעין זה ביאר הראי"ג, וז"ל: 'בעא למנדע כל אינון דרגין דאתאחדן לתתא', כל אותם המדרגות החיצונים ומשתלשלים למטה, ודוק אומרו 'למנדע', כלומר דווקא לדעת אבל לא לעשות חלילה, אבל אתה למד להבין ולהורות, והוצרך לזה כי לית טהור אלא ההוא דנפיק מגו טמא, כי צריך לידע דרכיהם והנהגותיהם בתצריהם ובטירתם, ואחר כך יסתלק מהם ולא יתפתה אחריהם, ולזה אומר אי אפשר להשתלם בשלימות ולהתעלות במדרגתו איש ואיש כפי מעשיו, אלא עד שירד אל החיצונים כנוכר, ויסתלק מהם כנוכר. 'ומצרים' הוה נטיל מימינא', כלומר, היה נוטל יניקתו מצד הימין של הקליפה אשר נקרא שמו בתיקונים בדרך (לו) [קח]: (תיקון טט) עוזיא"ל חזריאל"ל שעריאל"ל, ולזהו כי כבר השיג [אברהם] מידתו צד ימין [חסד] למעלה, רצה להשיג צד ימין למטה בקליפות ויסתלק ממנו, ויתקשר במידתו חסד [שהוא] ימין עליון בקשר ואמין.

י. כהם פו.

והנה לעיל (פ). כתב הזוהר, כי הטעם לרעב שהיה בארץ, הוא כיון שלא נתקנה המלכות כראוי עד שנכנסו בני ישראל לארץ. וכתבו הכתם פז והרימ"ק כי כאן מוסיף הזוהר לבאר בזה.

כתם פז ביאר: ואברהם עליו השלום בראותו שעדיין זוחמתו של נחש שולט בארץ עד שיבא זרעו וירש הארץ, בחר לו

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבָא מִצְרַיִם (שם יב יא). **אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר**
'כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב', 'כַּאֲשֶׁר קָרַב' מִבְּעֵי לֵיָהּ. **מֵאִי 'כַּאֲשֶׁר**
הִקְרִיב'. אֵלָּא בְּדִבְתֵיב (שמות יד י) וּפְרַעַה הִקְרִיב, דְּאִיהוּ אִקְרִיב
לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְתִיבְתָא. אוּף הָבָא 'הִקְרִיב', דְּאִקְרִיב גְּרַמְיָה
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדָקָא יָאוּת.

הַפְּתָר וְהַפְּבֹד

לשון מפעיל, שמשמעו שהקריב אחרים לבוא למצרים¹. ומתרגם רבי אלעזר, **אֵלָּא** פירושו, **פְּדִכְתֵיב** בקריעת ים סוף (שמות יד י) **וּפְרַעַה הִקְרִיב**, והיינו, דאיהו אקריב להו לישראל לתיבבתא - שפרעה הקריב את לבם של בני ישראל לשוב בתשובה². **אוּף הָבָא** - אף כאן מה שנאמר **כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב**, פירושו, **דְּאִקְרִיב גְּרַמְיָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּדָקָא יָאוּת** - שאברהם אבינו הקריב את עצמו אל הקדוש

וממשיך לבאר פנימיות ענין ירידת אברהם למצרים כפי המבואר במקראות.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבָא מִצְרַיִם (שם יב יא). **אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר** והקשה, מדוע נאמר **'כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב** לְבָא מִצְרַיִם, הרי **'כַּאֲשֶׁר קָרַב** לְבָא מִצְרַיִם **מִבְּעֵי לֵיָהּ** - היה צריך לומר, שהוא לשון פועל, שמשמעו שאברהם עצמו קרב לבוא למצרים, **מֵאִי** - מהו שכתוב **'כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב** לְבָא מִצְרַיִם, שהוא

מקורות וציונים

החכמה מסוד השמאל שהוא סוד הזהב כנ"ל, 'בעא למנדע כל אינון דרגין דאתאחדו לתתא, ומצרים הוה נטיל מימינא', היה רוצה עתה לדעת כל המדרגות הנאחזות למטה, דהיינו היכולים להשפיע מלמעלה למטה, שהוא סוד החכמה שבקו ימין כמו שאכתוב להלן, ומצרים היתה נוסעת מימין, כלומר שהיא מבחינת נהר פישון שהוא סוד חכמה שבקו ימין, ו'בנין כן נחית למצרים', ומשום זה ירד למצרים, כדי להוציא משם כל ניצוצים הקדושים שמבחינת החכמה היא שמצד ימין, ואחר זה חזר לארץ ישראל, ונשלם בזה עם הפוחין דחכמה הללו, 'ותא חזי כפנא לא אתכח בארעא אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא', ובוא וראה, הרעב אינו בארץ אלא בעת שמסתלקים הרחמים מן הדין, כלומר, שזעיר אנפין שהוא סוד רחמים נסתלק מהנוקבא שהיא סוד דין, כי נפרד זוווג זו"ן ונעשה רעב בהנוקבא הנקראת 'ארץ', והטעם הוא, כי כן הדרך בכל פעם שזו"ן מושפעים מדרגה חדשה להתחוננים חוזרים [זו"ן] לקטנותם ונפסק זווגם, כנודע, ואל תתמה איך אפשר שנהר פישון שהוא סוד החכמה השלימה יאיר בארץ מצרים מקום הקליפות וערוות הארץ, הענין הוא בסוד הפסוק (יהוה יא כו ב) 'אמלאה החרבה', שאין הקליפות נבנות אלא מתורבנה של הקדושה, וכן להיפך, שאין הקדושה נבנית אלא מתורבנם של הקליפות, ולפיכך מסבת החטא דעץ הדעת נפלו אלו ניצוצות דחכמה מצד ימין בארץ מצרים, ועל זה רומז הכתוב 'כגן ה' כארץ אומרים', ועל כן לא יכלו אברהם להבנות במוחין הגדולים דחכמה דימין, אלא אחר שליטת אותם הניצוצין ממצרים.

יא. כתם פז, וז"ל: כי מילת 'הקריב' הוא פועל יוצא.

יב. ראה מה שאמרנו בוורה (ח"ב בשלה מו), וז"ל: 'ופרעה הקריב', והאי קרא קא אוקמיה, דאקריב לקל חילוי קריתיו לאתקא קרבא.

עם מימין להשקוה מימי תשובה וחסד ורחמים, שלא תהיה מדת הדין קשה ביונקה מכוותה הטומאה. [וראה עוד מה שכתבו הרמ"ז (כודיעי בינה), דמשק אליעזר והסולם, בביאור מאמר זה על פי סוד].
ובהסולם בביאור המאמר באופן אחר, וז"ל: פירוש, כמו שהזוהר מבאר להלן (מדרש הנעלם ח"י שרה קכה) שמטופות שהעדן שהוא סוד חכמה, מנטף לגן שהוא סוד מלכות, נעשה נהר גדול המתחלק לארבעה ראשים שהם סוד חכמה ובינה תפארת ומלכות, אשר האחד המיוחד מכולם הוא פישון שהוא סוד חכמה, והוא הנופל בארץ מצרים, ולפיכך היתה חכמת מצרים יותר מכל העולם, וזהו הנהר שראה יחזקאל בנבואתו (יחזקאל א א), ועל כן אמר הכתוב (ישעיה י"ט ט) 'כי מלאה הארץ דעה את ה', שאותם מים מגדלים תמיד הידיעה בעולם, עד כאן לשונו בקיצור, וזהו אמרו כאן 'דתמן שקיל ונחית חד נהרא דאיהו לימינא', דהיינו חכמה שהוא בקו ימין, כי שלש קוין הם, חכמה חסד נצח בימין, בינה גבורה הוד בשמאל, דעת תפארת יסוד באמצע, הרי שהחכמה היא בראש קו הימין, והוא לאפוקי מבחינת החכמה שהוא בקו שמאל דהיינו בינה החוזרת לחכמה, שכל הארת חכמה שבויער [אנפין] ונוקבא ממנה באים, שהיא [-בינה] מכוונה זהב, אבל נהר פישון הוא בחינת החכמה שבימין, שכתוב 'שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הוזהב', הרי שנהר פישון הוא החכמה שבימין, ועל כן סובב ומשפיע לארץ החוילה שהוא סוד בינה, אשר שם הוזהב, דהיינו הארת החכמה שבשמאל, ואברהם 'כיון דידיע ועאל בהימנותא שלימתא', ואברהם אחר שידע ונכנס באמונה שלימה, דהיינו הנוקבא דז"א הנקראת 'אמונה', [כלומר] ואחר שנשלמה בהארת החכמה מצד הבינה שחזרה לחכמה, [אז] היא נקראת 'אמונה שלימה', דהיינו הארת

'לְבַא מְצַרְיָמָה', לְאַשְׁמַחַא בְּאַנְוֵן דְּרַגְיֵן. וְלְאַתְרַחְקַא מְנִייהוּ, וְלְאַתְרַחְקַא מְעוּבְרֵי מְצַרִּים.

הַפְתָּר וְהַפְּבֹד

הקליפות ובשורשם ויניקתם מן הקדושה. **וְלְאַתְרַחְקַא מְנִייהוּ** - אך כדי שלא ידבק בקליפות, הוסיף יראת שמים בלבו, כדי שנשמתו לא תדבק ברשות קליפת מצרים, **וְלְאַתְרַחְקַא מְעוּבְרֵי מְצַרִּים** - וגם להתרחק ממעשיהם של המצרים, כדי שגופו לא ידבק בקליפות מצרים, ונמצא שהשגיח על נשמתו וגופו שלא יפלו ברשות הטומאה י.

ברוך הוא כראוי, כלומר נשמתו של אברהם הקריבה גם את גופו לעבודת ה', ולכן נאמר 'כאשר הקריב' בלשון מפעיל י.

כיון שהתבאר שכאשר קרב אברהם לבא למצרים הקריב עצמו להקב"ה, יבאר איך הקריב את עצמו ומדוע הקריב את עצמו.

ומה שנאמר **'לְבַא מְצַרְיָמָה'**, פירושו, כמו שהתבאר לעיל שירד לשם כדי **לְאַשְׁמַחַא בְּאַנְוֵן דְּרַגְיֵן** - להשגיח ולהתבונן מדרגות

מקורות וציטוטים

מאי 'הקריב', ויש לומר, דאי לא קאמר 'הקריב' אלא 'קרב' לא דרשינן הכי, והוה משמע 'קרב' כמשמעו, אבל השתא דקאמר 'הקריב' ודאי לדרשא אתא, ושייך לשון 'הקריב' דהיינו שהגשמה הקריבה הגוף לעבודת ה', והיינו אומרו 'דאקריב גרמיה', רצונו לומר הקריב גופו.

יד. הרמ"ק, ז"ל: 'לאשגחא באינון דרגין', היינו שירד אל בין הקליפות להסתכל בחיכות הטומאה, כמו שעשה נח ואדם (ראה לעיל הערה ט), ומפני שאלו קלקלו נתפחד שלא יקלקל, לכן הוסיף יראת ה' בלבו קודם, כדי שלא ידבק בהם כמו שעשה אדם הראשון, ולא ישתכר מינם כמו שעשה נח, וזה בגשמי וברוחני, ברוחני 'לאתרחקא מנייהו', ובגשמי 'לאתרחקא מעובדי מצרים'. **וכן** כתב הרמ"ק, והוסיף, ז"ל: וכתב הרמ"ק זלה"ה, ואמר שרמזו בתקונים, כי כיון שראה הקדוש ברוך הוא שבהשפיע לראשונים חכמה, כל מה שהיו מתחכמים היו מורדים בו, אז הסכים הקדוש ברוך הוא להגשים לבות בני אדם באופן שלא יתעסקו עוד בחכמות וחקירות הללו, לפי שעל ידיהם יצאו מעולמם, ולזה הכניס בלבם ענייני מקח וממכר ובנין בתים וכיוצא, ולמלכים לעשות מלחמות ולאסוף עושר וכיוצא בזה, וזה שאמר הכתוב (זכריה ה ה) 'וישלך את אבן העופרת אל פיה', מלשון עפר וחומר, ירצה, שיפנו מהיום והלאה בענייני החומר כנוכר, ולא יכנסו בחקירות כנוכר, שאם אותם החכמות היו נמצאות בזמן הזה, חס ושלום כסודם היינו, וכל שכן אם יהיה בחכמות ההם סגולה לאסוף הון ועושר, אין גם אחד שלא ילכד במצודתו.

ובכתבם פז ביאר בפשטות, ז"ל: 'אלא כמה דאמר ופרעה הקריב', כי הוא סבה להקריב ישראל לבם לאביהם שבשמים, כן אברהם הקריב את עצמו ולבבו לאביו שבשמים, ובמה הקריב עצמו בבואו למצרים, כי אז ידע לבחון ולהבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך, והרחיק עצמו מהאמונות ההם, והקריב עצמו אל הסבה הראשונה. **ובדמשק** אילעור ביאר על פי דרכו שאברהם אבינו בנה את המלכות [ענין ששן]. ז"ל: 'לבא מצרימה', ביאת אברהם למצרים הוא כדי 'לאשגחא באינון דרגין', להשגיח בהשכינה הקדושה, באלו דרגין ספירות קדושות שלה, שלא יחסר לה שום ספירה ותהיה

ותו 'ופרעה הקריב', רבי יוסי אומר, הא אתמר דקריב לון לתשובה, 'ופרעה הקריב' קתיב וכו'. ישאל הונו קריבין ל'ימא, והונו קמאון ל'ימא קמנייהו א'זיל יסערי, ונגלגלוהו וקפין לעילא, הונו דחילין, וקפין לעיניהו וקמו לפרעה ולמשקיייתהו, ואבני גירין וקלסטרין, קרין ל'ימא קמא' (שמות יד ט), מה עבדו, ויצעקו בני ישראל' (שם), מאן גרים האי דקריבו ישאל לגבי אבהון דלעילא, פרעה, הנה הוא דקתיב 'ופרעה הקריב'.

[-'ופרעה הקריב', ופסוק זה הרי העמידוהו, שהקריב את כל חילותיו ומרכבותיו לערוך קרב. ועוד כוונה יש כמה שנאמר 'ופרעה הקריב', והוא כי רבי יוסי אומר, שזה למדנו שכונות הפסוק היא שהקריב אותם לתשובה, שהרי 'ופרעה הקריב' כתוב וכו'. ישראל היו קרובים אל הים, והיו רואים את הים לפניהם הולך וסוער, וגלוי וקופים למעלה, והיו יראים, נשאו עיניהם וראו את פרעה ואת חייליו, ואת אבני החיצים והבלסטרות שהיו זורקים המצרים עליהם, אז כתוב 'ויראו מאד', לכן מה עשו, 'ויצעקו בני ישראל', ומי גרם לזה שנתקרבו בני ישראל אל אביהם שלמעלה, פרעה, זהו מה שכתוב 'ופרעה הקריב'].

וראה עוד במדרש (שמו"ד בשלח כא ה), ז"ל: 'ופרעה הקריב' (וגו'), 'נוסעים' אינו אומר אלא 'נוסע', כיון שיצא פרעה והמצריים לרדוף אחריהם, תלו עיניהם לשמים וראו שרן של מצרים פורח באויר, כיון שראו אותו נתייראו הרבה, שנאמר 'ויראו מאד', ומהו 'ותהו מצרים נוסע אחריהו', שרן של מצרים היה שמו 'מצרים', שאין הקדוש ברוך הוא מפיל אומה עד שהוא מפיל שרן תחלה וכו', שרן של פרעה 'מצרים' שמו והיה פורח לרדוף אחריהם, כיון שהשקיע הקדוש ברוך הוא את המצרים בים לא שקע תחלה אלא שרן, שנאמר (שמות שס פסוק כז) 'וינער ה' את מצרים בתוך הים' זה שרן של מצרים, ואחר כך 'ונער פרעה וחילו' (התלים קל טו), וכן 'סוסיהם ורוכביהם רמה בים' אינו אומר, אלא 'סוס ורוכבו' זה השרן שלהן, הונו 'ותהו מצרים נוסע אחריהם', ומהו 'ופרעה הקריב' אלא שהקריב את ישראל לתשובה בשש'.

יד. הרמ"ק, ז"ל: תימא ובשלמא התם לגבי פרעה שייך 'הקריב' לאחריים, אבל הכא דפריש קרב את עצמו, אם כן לימא 'קרב'

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה תָּא חֲזִי, בֵּינָן הִנַּחַת אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלֵא רִשּׁוֹ,

הַפְתָּר וְהַפְּבֹד

לטובה בירידתו למצרים, מכל מקום פִּינּוּן
דְּנַחַת אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלֵא רִשּׁוֹ -
משום שירד אברהם אבינו לארץ מצרים
בלי קבלת רשות מן הקדוש ברוך הוא^{טז},

רבי יהודה יבאר, כי אף על פי שאברהם ירד למצרים בכונה טובה, מכל מקום נענש על כך שירד בלי נטילת רשות.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, תָּא חֲזִי - בוא ראה,
שאף על פי שאברהם אבינו התכוון

מקורות וציטוטים

הקדושים בארץ, כי לפעמים עולה ולפעמים יורד וכו', והחכם אשר ענינו בראשו קודם שירד מצרימה, והוא ירידה ממדריגתו שהיה בה תחלה, צריך לקשר את עצמו תחלה בדביקות ה' יתברך, שגם אם ירד מטה לטעם הנ"ל, או להעלות גם מדריגות התחתונים אשר ירד להם כדי להעלותו הנצוצין, או להעלות בני אדם ובני איש שהם במדריגה תחתונה וכו', אם יקשר את עצמו תחלה בדביקה וחשיקה וחפיצה בו יתברך, אז לא תפרד בין הדביקות גם אם ירד לשם, שיזכה לחזור ולעלות, וכמו שהיורד לבור קושר את עצמו תחלה בחבל כדי שיאחזו בו לעלות מהבור, כך שורש ישראל הם "עקב חבל נחלתו" (זברים לב ט), לאחזו בו בחבל זה הקשור בו יתברך ולעלות בו, וזהו סוד 'דעייל ונפיק', וזהו כונת אברהם אבינו עליו השלום, וזה שאמר 'כאשר הקריב לבוא מצרימה, לאשגחא באינון דרגין', ושלא יאר שמה חס ושלום רק שיזכה לעלות מושם, 'ולאתרחק מעובדי מצרים', רצונו לומר לברר הטוב מן הרע, לכך 'הקריב את עצמו להקדוש ברוך הוא כדא יאות', ושבו לא יעלה מורא על ראשו, כי גם שירד מצרימה יהיה דבוק בידידתו יתברך, שהוא 'ראשית חכמה יראת ה'" (תהלים קיא ז).

וראה בשפת אמת (ליקוטים, פרשת לך ד"ה עוד פירושו) שכתב: וכתוב בוזהר הקדוש 'ויהי כאשר הקריב כו' מצרימה כו', כמו שכתוב ופרעה הקריב לישראל בתשובה, אוף הכי כו', ופירוש הענין כנ"ל, שפירוש 'הקריב' ולא 'קרב' הוא, שהקריבה בא ממילא, שכונתו [של פרעה] היה לרע רק שעל ידי זה הקריב לישראל בתשובה, וכן ירידת אברהם למצרים היה אדרבה בחינת ריחוק (כי נלקחו ממנו לו המדריגות, יענין שם), רק הקירוב ממילא.

וראה עוד בבאר מים חיים (לך ד"ה ויהי), מה שכתב בבבאור מאמר זה.

טז. גי'סית הנדפס בשם ספרים אחרים, הרמ"ק, ודמשק אליעזר פגין.
טז. הרא"ז, וז"ל: אף על גב דלטוב נתכוון כדי להכניע החיצונים ולהצטרף שם כנוכר, מכל מקום לא אהר לו שנאמר לו (בראשית יב א) 'לך לך ואל ארצך אשר אראוך', אף היה לו לצאת בחלתי רשות. **וכתב** הרמ"ז: "הקשה הרב מנחם די לונגאנו [ל"ל], דלקמן [דף פ"ג עמוד א' א' אמר רבי שמעון שמוכר היה אברהם לרדת מצרים, ודברי רבי שמעון עיקר [ע"כ], ואינו רואה מקום לקושייתו, בדפירוש דברי רבי יהודה בכאן 'דנחת בלא רש', שהיה לו לשאול פי ה' שירשוהו לבא שמה, ואם להכניס עצמו באותה סכנה עצומה שנסתכנה בה קדמוניו, וגם כי יצא בשלום היה לו לשאול פי ה' וליטול רשות מתחילה, כי ילקמן לא אמר שה' צוהו על כך, אלא פירש כוונת אברהם לבוא שמה. [וראה עוד להלן דברי כתם פז].

בקומה השלם, 'ולאתרחקא מנייהו', להרחיק מספירות קדושות שלה ומכל שכן מיסודה דילה כל החיצונים והקליפות, 'ולאתרחקא מעובדי מצרים', להרחיק ממנה גם כן אלו פגמים שנעשה מבני אדם המגושמים, שעבורם נעשה בה מצר הגדול הזה.

ובהסולם ביאר באופן אחר, וז"ל: יש כאן שתי בחינות, אחת, הוא קריבה למצרים, השניה, מעשה מצרים מוש, וההפך ביניהם כי מעשה מצרים הוא המשכת אור החכמה ממעלה למטה כמו החטא דעץ הדעת, כי הכלים והניצוצין מבחינת החכמה שפגם אדם בחטאו בעץ הדעת נפלו להלקם של המצרים כנ"ל, ועל כן הם ממשכים בחטא הזה, אמנם יש מדרגה קרובה למעשה מצרים ואינה מעשה מצרים מוש, והוא, כי הוא ממשך הארת החכמה ממעלה למטה פנח אחת כדי לחזק ולגדל את החסדים המכוסים מחכמה, שמצד אחד הוא כמו מעשה מצרים, כי הוא ממשך ממעלה למטה כמורה, ומצד השני הוא הפכי למעשה מצרים, כי הוא רק מחזק וקובע הארת החסדים המכוסים מחכמה, ולפיכך נבחת מדרגה זאת שהוא קרובה למצרים, ולא ארץ מצרים מוש, וזה אמרו 'מאי כאשר הקריב, אלא כדכתבי ופרעה וגו', אוף הכא הקריב דאקריב גרמיה לקודשא בריך הוא כדאקא יאות', כי 'הקריב' פירושו שהקריב עצמו להקדוש ברוך הוא כראוי, דהיינו למדרגת חסד גבורה תפארת דועיד אנפין שהיא חסדים מכוסים, 'לבא מצרימה' פירושו, 'לאשגחא באינון דרגין', דהיינו להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה כמו מדרגות המצרים, אבל 'ולאתרחקא מנייהו', דהיינו להתרחק מהמשכת החכמה, 'ולאתרחקא מעובדי מצרים', אלא לחזק ולקבוע הארת החסדים המכוסים מחכמה, שהוא רחוק מקצה אל הקצה ממעשה מצרים, ושיעור הכתוב הוא, שהקריב עצמו להקדוש ברוך הוא, ועל כן הקריב לבא מצרימה לעשות כמעשההם, אבל להתרחק מהם ולהתקרב להקדוש ברוך הוא עשה מעשה זה, על כן נבחת המעשה שהקריב לבא מצרימה, ועוד לא בא למצרים.

וראה בתולדות יעקב יוסף (נשא) שביאר מאמר זוהר, וז"ל: ונראה דכתב בוזהר פנחת לך קר, 'ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה, אמר רבי אלעזר כאשר קרב מבעיאי ליה, אלא כדכתבי ופרעה הקריב לישראל בתשובתא, אוף הכא הקריב, דאקריב גרמיה לקודשא בריך הוא כדאקא יאות, לבוא מצרימה, לאשגחא באינון דרגין ולאתרחקא מנהון מעובדי מצרים' וכו', ולהבין זה נראה לי דקשה, דאם נתיירא למה ירד למצרים בלא רשות, כמבואר שם [-בוזהר], ואומר, שהוא עיקר שורש הדבר לעבודת ה', וסודו ידוע, כי הוא 'דעייל ונפיק', [ומפרש מהו דעייל ונפיק], אז אדם מצד כוללותו מטוב ורע אי אפשר שיהיה תמיד במדריגה אחת אפילו

אֲשַׁתְּעַבְדוּ בְּנוֵי בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מָאָה שָׁנָיִן, דְּהָא כְּתִיב (בראשית יב י)
'וַיֵּרַד אֲבָרָם מִצְרַיִמָּה', וְלֹא כְּתִיב 'רַד מִצְרַיִם'. וְאַצְטַעַר כֹּל הַהוּא
לִילֵיָא בְּגִינָה דְשָׂרָה.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

רשות, וְאַצְטַעַר כֹּל הַהוּא לִילֵיָא בְּגִינָה
דְּשָׂרָה - לכן הצטער כל אותו הלילה בגלל
 שרה שנלקחה אל בית פרעה". כלומר, שרה
 היתה כנגד בחינת המלכות, שכיון שהיה אברהם
 דבוק בה ירדה השכינה עמו למצרים ולא עזבה
 אותו, אבל מאחר שלא נטל רשות ממנה והביאה
 בגלות במצרים, על כן הצטערה השכינה בזה,
 וכנגד זה הצטערה שרה בבית פרעה".

אֲשַׁתְּעַבְדוּ בְּנוֵי בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מָאָה
שָׁנָיִן - השתעבדו בניו במצרים ארבע מאות
 שנה". ומביא רבי יהודה ראה שהירידה למצרים
 היתה בלי רשות, **דְּהָא כְּתִיב** (בראשית יב י)
'וַיֵּרַד אֲבָרָם מִצְרַיִמָּה', ומשמעו שירד מעצמו
 למצרים, **וְלֹא כְּתִיב 'רַד מִצְרַיִם'**, שמשמעו
 שהקדוש ברוך הוא נתן לו רשות לירד למצרים.
 ומוסיף, כי משום שירד אברהם למצרים ללא

מקורות וציטוטים

אמור 'כמה אדע', והקדוש ברוך הוא אמר לו (שם פסוק ג) 'ידוע
 תדע'. ולדעת הרמב"ן ז"ל (שם יב ח) היה החטא, בעבור שהביא
 אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, כי היה לו
 לבטוח בה' יתברך שיציל אותו ואת אשתו. ועוד [ביאר הרמב"ן],
 שחטא בצאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה ויצא משם על
 אודות הרעב, כי היה לו לבטוח בה' יתברך כי יפדנו ברעב ממות,
 ועל החטא הזה נגזר על זרעו גלות מצרים, כי במקום החטא שמה
 העונש. אמנם רבי יהודה סובר, כי לא נגזרה על זרעו שירדו בגלות
 למצרים רק על שלא ירד ברשות, כי היה לו לימלך בקונו הנראה
 אליו ואחר כך ירד או יחדל כפי אשר יצוהו לעשות כן יעשה,
 והוא אמרו 'תא חזי כיון דנחית אברהם למצרים בלא רשו
 אשתעבדו בניו במצרים ארבע מאה שנין, דהא כתיב 'וירד אברם
 מצרימה' ולא כתיב 'רד', דלא אתפקד [-הצטווה לירד למצרים],
 'ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה', פירוש בעבור שרה
 העליונה, שלא נטל רשות ממנה והביאה בגלות מצרים, כי לא
 תנובדו ועמו תהיה בצרה אחר שנדבק בה, והדוגמא בשרה אשתו
 שהביאה בצער כל אותה הלילה, ונצטער הוא על זה בעבורה, והבן
 כי הכל דוגמא [לשכינה]. וסימן כי 'אין נעשה פתגם' (קהלת ח יא)
 בארץ שאין דוגמתו למעלה, ע"כ. וכעין זה ביאר בדמשק אליעזר.

יו. כתב הרמ"ק, שאין זה לעצם גזירת הגלות, אלא למשך הזמן
 שהיו בגלות, וז"ל: ונראה לפרש, שהיה עון זה סבת היות הגלות
 במצרים והיות ארבע מאות שנה, אמנם מציאות הגלות עצמו
 טעמים אחרים עמו, והכי דייק לישניה דקאמר 'אשתעבדו בניו
 במצרים ארבע מאה שנין', היות הגלות במצרים והיות ארבע
 מאות שנין, היה זה הסיבה.
אמנם בתפארת החנוכי ביאר כי עצם הגלות באה מזה שלא נטל
 אברהם רשות, וביאר מדוע גרמה ירידה זו לגלות דווקא, וז"ל:
 לכל דבר שבקדושה כשיורד בבהירות להאיר למטה, נשאר שורשו
 למעלה גם כן, והוא מושל על הדבר להאיר עליו, ולכן ירידה יש
 לו משמעות ממשלה גם כן, אבל לפי שהלך בלא רשות, לכן
 הוכרח להתברר, שאם היה לו ציווי מה' יתברך על הירידה הזאת,
 לא היה נחשב ירידה וביטול כלל, ולא היה צריך לבידורים כלל,
 כי כל אור הבהיר כשיורד למטה אין לו ביטול כלל.
יח. כמו שנאמר (שם יב טו) 'וַיֵּרְאוּ אֹתָהּ שְׁרֵי פְרָעָה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ
 אֶל פְּרָעָה וַתִּשְׁקָה הָאִשָּׁה בֵּית פְּרָעָה'.
יט. **כתם** פז, וז"ל: רבים מבקשים פני הסבה למה גלו ישראל
 למצרים מבלי קדימת חטא, והנה לדעת ז"ל (שמו"ר ח כב) היה
 בחטא שאמרו (בראשית טו ח) 'כמה אידע כי אירשנה', אמרו, הוא

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הפתר והכבוד" >
 ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

